



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

2. Item timor exacuitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

Luc. 12.

Deo meo excidam, æternum à bono Iesu abdicandus. Potuitne S. Apostolus plenius præstare, seu aliorum omnium contemptum, seu magni Dei timorem, ad diuinæ Sapientiæ præscriptum, tanta energia pronuntiatum; Dico vobis, amici mei, Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. ita, dico vobis, hunc timete. Annon merito, Domine timeam eum qui cælo terræque stupentibus, nil iniquum relinquet, reuelabit abscondita cordium, scrutabitur Ierusalem in lucernis, tanto que in iudicio, etiam de verbo ocioso, de talentis creditis, & lucro non appositis rationem reposcet? Quid de damnis illatis, peccatis perpetratis fieri, si lucra non addidisse, si bona non peregisse, erit unde damnemur?

Prou. 3.

Iob 28.

Eccli 1.

Quapropter docente nos Domino & Deo nostro sectemur quod iam olim per suum Sapientem, Time Dominum, & recede à malo. Sanitas quippe erit vmbilico tuo, & irrigatio ostium tuorum. Ecce timor Domini, ipsa est sapientia, & recedere à malo intelligentia. Mirumque quantopere se in eius laudem effundat, Timor Domini, ait, expellit peccatum: nam qui sine timore est non poterit iustificari. Radix sapientia est, timere Dominum, & rami eius longæui. Initium sapientia, timor Domini. Plenitudo sapientia est timere Deum. Corona sapientia timor Domini. Timor Domini, gloria, & gloriatio, & lætitia, & corona exultationis. Timor Domini delectabit cor, & dabit lætiam, & gaudium, & longitudinem dierum. Timenti Dominum bene erit in extremis, & in die desinætionis sue benedicetur. Quam magnus, qui inuenit sapientiam & scientiam, sed non est super timentem Dominum. timor Dei super omnia se superposuit: beatus homo cui donatum est habere timorem Dei: qui tenet illum cui assimilabitur? Timentis Dominum beata est anima eius. Ad quem respicit, & quis est fortitudo eius? Oculi Domini super timentes eum; protector potentia, firmamentum virtutis, tegimen arboris, & vmbra culum meridiani, deprecatio offensionis, & adiutorium casus, exaltans animam, & illuminans oculos, dans sanitatem, & vitam, & benedictionem. Timor Domini, sicut paradysus benedictionis. Timor Domini fons vite. Timor Domini, ipse est thesaurus. Quidni ergo verissime canat quedam: Qui timent te, magniterunt apud te per omnia. Quam magna multitudo dulcedinis tue, quam abscondisti timentibus te!

cap. 25.

cap. 34.

cap. 40.

Prou. 14.

Isaia 33.

Iudith 16.

Psal. 39.

CAPVT II.

Idem timor exaccuitur.

Qui tot bona, de timore Dei, tanta veritate affirmata considerat, fieri ne potest, ut vel non vehementius in eius desiderium inardescat, vel æcerimo dolore non tangatur, si bonorum thesauro, fonte vitæ, exultationis corona, initio, radice, & plenitudine sapientiæ, aut carere se, aut tam tenuiter præ-

præ-

prædium deprehendat: vt non fati minari possim, quid sit quòd hoc sæculo, diuinitimoris excitandi cura, tantopere esse remissa videatur: an propterea minùs timemus, quia peccamus minùs: ò vtinam! an quòd peccata grauioribus pœnis expiamus? vbi ergo pœnæ illæ tam acerbæ, quas à se ipsis ob leniã etiam delicta veteres reposcebant? An potius, perfecta nostra caritas timorem expulit? noui scilicet Antonij, qui instar illius profiteamur, Non iam timeo, sed amo Deum! & nõnne ad finem sæculorum decurrimus, vbi caritas refrigerat, abundat iniquitas? Et vt cetera missa faciamus, *Quis*, vt verbis D. Gregorij Magni vtar, *considerare valeat quanta mala, per momenta temporum, ipsis inconstantibus cogitationum motibus perpetramus?* — Et tamen scriptum est, *Va vobis, qui cogitatis inutile.* Et rursum; *In die cum iudicabit Dominus occulta hominum. Qui etiam premissit; Inter se inuicem cogitationum accusantium, aut etiam defendentium.* Et rursum: *Labia dolosa, in corde & corde locuti sunt mala.* Et rursum; Etenim in corde iniquitates operamini in terra. — Sape ergo electis, etiam nolentibus, in cogitatione surripitur, quod in se quidem solerter inspicunt, & ante Dei oculos, quanti sit reatus attendunt, & cum de his omnibus semper iudicia districta pertimescant; tunc tamen hæc vehementer metuunt, dum ad soluendum humane conditionis debitum vehientes, districto Iudici appropinquare se cernunt. Et fit tanto timor acrior, quanto & retributio æterna vicinior: ante oculos autem cordis, nihil inane tunc transuolat, de phantasmate cogitationis: quia subductis è medio omnibus, se & illum tantummodo considerant, cui appropinquant. Esi ea que sciunt, numquam pretermisisse se meminerunt, formidant tamen illa que nesciunt: quia videlicet, semetipsos diiudicare & comprehendere omnino non possunt, atque urgente exitu, subtiliore urgentur metu. Consideramus quippe quòd viam presentis vite nequaquam sine culpa transire potuimus, consideramus etiam quia nec hoc quidem sine aliquo reatu nostro est, quod laudabiliter gessimus, si remota pietate iudicemur. Quis enim nostrum vitam precedentium Patrum valeat vel superare, vel assequi? Et tamen David dicit, *Ne intres in iudicium cum seruo tuo: quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens: Paulus cum diceret, Nihil mihi conscius sum; cautè subiunxit, Sed non in hoc iustificatus sum.* Iacobus dicit, *In multis offendimus omnes.* Ioannes dicit, *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Quid ergo facient tabule, si tremunt columnæ: aut quomodo virgulta stabunt immobilia, si huius pauoris turbine etiam cedri quatuntur? Video Paulum ex illa persecutionis sauitia, ad gratiam Apostolatus vocatum, qui tamen sic inter iudicia occulta formidat, vt reprobari se, etiam postquam vocatus est, timeat: Ego me non arbitror comprehendisse, inquit: vnum autem, que quidem retrò sunt oblitus, ad ea que sunt priora extendens me ipsum, ad destinatum sequor, ad palmam supernæ vocationis Dei in Iesu Christo. Sequor autem, si comprehendam, in quo & comprehensus sum. Et certè iam de illo voce Dominica dictum fuerat, *Vas electionis est mihi.* Et tamen adhuc castigans corpus suum, metuit ne reprobetur. *Va miseris nobis, qui de electione nostra nullam adhuc Dei vocem cognouimus, &*

- iam in otio quasi de securitate torpemus. Debet profectò, debet in spe esse, non solum securitas, sed etiam timor in conuersatione, ut & illa certantes foueat, & iste torpentes pungat. Vnde rectè per Prophetam dicitur, Qui timent Dominum sperent in Domino. Ac si aperte diceret: De spe incasum presumit, qui timere Deum in suis operibus renuit. Ve etiam laudabili vita hominum, si remota pietate iudicetur! quia districte discussa, inde ante oculos iudicis, vnde se placere suspicatur, obruitur. Vnde bene per Salomonem dicitur:
- Psal. 113.* Sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei, & tamen nescit homo, vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum seruantur incerta. Hinc rursum per eundem Salomonem dicitur, Quis hominum intelligere poterit viam suam? Et nimirum, bona malitè quis faciens, conscientia attestante cognoscitur. Cognoscitur, nunc quidem humanis iudicijs, at diuina quis nouit? Ipse de se loquens D. Bernardus ita scribit, Ego, quoniam peccator sum, dissolui non cupio; sed formido: sciens quia non peccatorum pessima. Quomodo non pessima mors, vbi non subueniat vita? formido exiti, & in ipso contremisco portus ingressu, dum non confido propè assistere, qui excipiat exeuntem, quid enim? securène exeo, si Dominus non custodiat exitum meum? heu! ero ludibrium demonum intercepturum me, non assistente qui redimat, neque qui saluum faciat. Nec dissimiliter trepidabat magnus ille Theologus cum diceret; Nòne, si quid maioris concipiendum est, idcirco potius maiorem suscipiemus, quòd incolatus noster prolongetur, quòd in sepulchris eius qua circumferimus, diutius bareamus, quòd vt homines, peccati morte moriamur, cum dij facti simus? Hic me timor exagitat, hic dies noctesq; mecum versatur: nec me liberum spiritum ducere sinunt, hinc futura gloria, hinc futurum tribunal, ex quibus illam quidem ad eò appeto, vt dicere possim, Deficit in salutare tuum anima mea; hoc autem horreo & auersor. Nec verò illud timeo, ne mihi corpus hoc, cum semel defuxerit, ac corruptam fuerit, prorsus extinguatur: sed ne nobile illud Dei figmentum, (nobile enim est cum officij sui numeros probè explet, quemadmodum contra infame cum peccat) in quo est ratio, lex, spes, eadem, qua cetera animalia qua rationis expertia sunt, ignominia mulctetur, nihilq; meliore post mortem conditione sit: quemadmodum improbis hominibus, atque igne illo digni optandum esset! Vtinam membra, qua super terram sunt, mortificem! Vtinam omnia per spiritum absumam! arcta via, & qua pauci gradiuntur, non autem lata & facili incedent.
- orat. 15.* Idemque alio loco, planè tragicè; Horrendum est, fratres, in manus Dei viuenti intrudere. Horrendus vultus Domini super facientes mala, vitiumq; funditus euertens, & delens. Horrenda auris Domini, Abelis vocem etiam per tacitum cruorem sentiens. Horrendi pedes improbitatem cursu assequentes. Horrenda vniuersi orbis impletio, ita vt nemini vsquam Dei commotionem effugere liceat, non si in calum auolauerit, non si in infernum se contulerit, non si ad Orientem profugerit, non si in profundas & extremos maris sinus sese abdiderit. Quid faciemus in die inductionis, hoc est diuina ad nos expostulationis, cum nos coarguet, atque ex aduerso stabit, peccata nostra, hoc est acerbos & amarulentos aduerso conferens, & cogitatione cogitationem verberans, & actione actionem exanimans.

nans; & imaginis, vitio contaminata atque confusa, dignitatem à nobis exposcens; postremo nos abducet, à nobis meritis condemnatos, hucq; adductos, vt ne id quidem dicere queamus, nos iniquè supplicio affici? Illic autem, quis patronus? qua causificatio? qua falsa defensio? quod artificiosum verborum lenocinium? qua consilij solertia tribunal illud circumscribet, ac rectum iudicium eludet, quod omnia omnibus in statera collocat, actionem, sermonem, cogitationem, virtutesq; cum vitis ex aduerso expendit, vt victoriam obtineat id quod propendet, atque ab ampliore parte sententia stet, postquam non iam provocatio superest, non sublimior iudex, non alia opera per qua quispiam pœnam deprecetur. Hæc & plura Nazianzenus, iudicis summi terrorem penitissimis animi medullis infixisse contestans.

Hoc ipsum sibi prisci illi, omniq; sanctimonie genere conspicui Patres, calcare adhibere soliti erant, eoq; instigatore perperud vsi, tam contento, & nusquam elanguente conatu ad summa peruenire. Tres res timeo, dicebat Abbas Elias; Vnam, quando egressura est anima de corpore; aliam, quando aduersus me sententia proferetur. *L. de ccm- punct.*

Mirabantur, qui peregrè aduenerant, nec tantam vsquam vitæ duritiem viderant, mirabantur inquam, senis cuiusdam in arido squalidoq; loco, summis in ardoribus perseuerantiam, sudores, inedia, multorumq; annorum in omnium virtutum studio labores; quibus ille sapienter, Torius, quo hîc dego, temporis labores quantilibet, vix vni tormentorum æternorum horæ, repensanda sufficiant. Atqui nos, peibremi isto vitæ nostræ spatio, æternum dolorem quasi lucrifacere oportet, omnesq; tum animi, tum corporis motus, ita domare, vt præclara illa demum & æterna quiete non reperiamur indigni. Et verò magnus ille Agathon, trestoros ante mortem dies, vno in obtutu defixus, apertos & vix nictantes oculos è regione sui quasi attonitus adiecit: quod animaduertentes qui aderant, alienatumq; sensibus credentes, pulsatum interrogarunt, Vbi es Abbas? quibus ille, In cõspectu iudicij Dei sto. At illi, Numquid & tu times? quibus ille, Quantum in mea virili fuit, semper in hoc enixus intēdi, vt Dei mei præcepta seruarem, sed homo sum, & vnde scio vtrum opera mea placeant Deo? cui fratres, Non confidis opera tua esse secundum Deum? Non confido, inquit, in conspectu Dei; aliud enim est iudicium Dei, aliud hominū. Cùm autem in percunctando vellent pergere; Obsecro, inquit, per amorem nostri omnium Domini, quieto mihi esse liceat, nolite mecum loqui, occupatissimus sum: moxq; his dictis, ipse se collegit, vultumq; ac speciem salutatiss aduenientes amicos præferens, placidissima mortis somno obdormiuit. Ita fit, Deum timentiam animæ, certatim & alacres angeli, præsidio futuri, obuiam prodeunt. Sed permirum quod de Sifio produunt veteres: extremum is vitæ *S. 153 & l. de conuers. Pat.* limitem attigerat, cùm ad eum de Religiosorum more plurimi confluunt; at ecce vident derepentē, nouo faciem eius fulgore radiantem, audiuntq; animo exultante clamantem, En Abbas Antonius venit ad nos: exiguoq; silentij in-

ternallo, En & ipse Prophezarum chorus: & mox, Beati quoq; Apostoli ad sunt: facies verò eius, quasi nouo luminis accessu, semper clarescebat. Visus denique est cum quibusdam loqui, interrogatusque quinam forent? Angeli sancti sunt, inquit, qui animam meam deducturi venerunt, ego verò supplex rogo, vt adhuc aliquam pœnitentiæ peragenda moram concedere ne grauentur. Cumque dixissent Patres, iam satis est pœnitentiæ, Abba, diuturniore nil indiges; Amen, amen, dico vobis, inquit, ne quidem eius initium aliquod attipuisse me memini. Tantum scilicet in eo vigeat timor Dei, facta eleuans, & ad maiora succedens. Verùm instar Solis resplendente vultu, exclamauit, Videte, videte, fratres, Dominus Iesus venit. Quibus dictis, sanctissimè obiit, totusque locus miro quodam gratoque odore repletus est. Sed profectò, & nescio an præ omnibus, & admiror, & perterreor Arsenio, viro tanto, tam grandæuo, tanta in perfectione & virtutum omnium absolutione, traducta vita; cuius lacrymas, continuis riuis defluentes, bibebat appensus sinui pannus, cuius palpebræ perenni erant stillantium fletuum alluione depiles. Et ecce, quando instare lenit mortem, in largos fletus est solutus: cumque lacrymabundi, tali que exemplo consternati fratres dicerent, Quid fles, pater? post tot lacrymas, numquid & tu times? respondit, Ita est, filij, verè timeo: & ille qui nunc in me est timor, ex quo monachus fui, mihi semper comes fuit. O timorem omni securitate meliorem! etenim illo mortuo, benè exclamauit sanctus Pœmen, Beatus es, Abba Arseni, quòd tantopere hac in vita planxeris: qui enim hîc non planxerit, ibi sed serò lugebit! Ita sancti, ita perfecti, nos vbi hæremus?

Bern. serm.
28. de diu.
in illud Iob,
In sex tribul. etc.

Vnde nobis ista dissimulatio, fratres mei? vnde hac tam perniciose repiditas? vnde hæc maledicta securitas: quid seducimus miseri nosmetipsos? forsitan iam diuites facti sumus, forsitan iam regnamus? nõne ostium domus nostræ, horribiles spiritus illi obsident: nõne exitum nostrum, laruales illa facies præstolantur? Quis ille pauor erit, o anima mea, cum dimissis omnibus quorum tibi est tam iucunda præsentia, tam gratus aspectus, cohabitatio ipsa tam familiaris, sola ingrediens incognitam penitus regionem, occurstantia tibi, cateruatim rucere, teterrima illa monstra videbis? quis tibi, in die tante necessitatis occurret? quis tuebitur à rugientibus præparatis ad escam? quis consolabitur? quis deducet filioli mei, memoremur hac nouissima nostra ne peccemus: nam & per ignem nobis transiendum est: & vniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. Ibi enim aurum nostrum vertetur in scoriã: ibi reuelabitur vniuersa impuritas, ibi veritas ipsa accepto tempore, quod nobis interim datum contempnimus, iustitias indicabit. Quid verò illic omnes in scoria nostra, nisi pannus menstruata reputabuntur? quidquid nunc quasi parvipendendo transmimus, palpando regimus, dissimulanda negligimus, quanto illic cruciatu vindex flamma consumet? Utinam magis nunc daret quis capiti meo aquas, & oculis meis fontem lacrymarum! forte enim non reperiret ignis exurens, quod interim fluens lacryma diluisset. Tam verò, post ignem illum, putas, residuum aliquid inueniretur in nobis? aut tantum erit,

vt audeamus illud vulgari maiestatis offerre, aut eius sic ad stare conspectui: quis ille pudor erit, quæcūq; confusio, post tanta beneficia, tam tepidos, tam imperfectos, tam vacuos apparere ante faciem Dei nostri? Fugiebat Adam vt absconderetur ab eo, post vnius vtique pomi veteri gustum: quid nos post tanta flagitia, post tanta facinora presumemus? quando ab hac confusione purgabitur oculus cordis, cui nunc operam dare negligimus, vt irreuerberata acie, veri illius Solis radios valeat intueri? Sicut fluit cera à facie ignis, sic peribunt peccatores à facie Dei. Ingre diatur vtique putredo in ossibus meis, & subter me scaturiat, vt requiescam in die tribulationis huius septima, & in ea non tangat me malum: malum hoc triplex, horroris, doloris, & pudoris. Felix siquidem anima qua fiducialiter inimicis suis loquetur in porta, Quid hic adstas cruenta bestia? nihil in me funeste reperies. Felicior cuius opus non arserit, quem superadificasse aurum, argentum, lapides preciosos examen illud inueniet. Felicissimus qui sine vlla nube confusionis, reuelata penitus facie, gloriam Domini speculando, in eandem imaginem transformabitur, & similis erit illi, videns eum sicuti est, vtique, super omnia Deus benedictus, & laudabilis, & gloriosus in secula seculorum, Amen.

CAPVT III.

Cur timor adhibendus.

VT verissimè, ita paucissimis verbis plenissimè dixit Sapiens, Qui timet Deum nihil negligit: scit enim oculis eius omnia penetrantibus placere nihil posse quod prauum sit, prauum autem esse quod mali aliquid vnde cumque admissum habet: vbi enim aliquid alicunde luxatur, id mancum, decurratum & mutilum sit necesse est. Modicum fermentum totam massam corrumpit: Qui in vno offenderit, multa bona perdet. Hinc illa vel ad agendum sollicitudo, vel post actionem formido Sanctorum, ne quid minus rectum, vel operi, vel cogitationi irrepat: quod in tanta, vel hominum infirmitate, vel blandientium sensuum pellacia, vel insidiantium hostium astutia, quam procliuè est? quam pronum est, vt vel formido ab agendis præpediat, vel præcipitatio ad non agenda impellat; impugnet, aut etiam aperte praua cupiditas expugnet, insidietur denique inanis gloria, victorque superet: & nihil istorum, nihil ceterorum, occultum est Deo, nihil dissimulabit Iudex.

Quis ille est qui non aliquando ex negligentia torpeat, qui cupiditatum æstu non abducatur, qui affectibus non concedat interdum, blandientibus & adulantibus oblectetur, plus iusto ferueat, moderationis affectatione, in languore soluatur? Quam sepe in confinio virtutum sunt vitia, & in hæc prolabimur, dum illas improvidè sectamur, & nonnunquam vitia sunt, quas virtutes putabamus? Quare, si nec virtutum securi sumus, ecquid erit vbi cõfidemus? Offerrebat B. Iob holocausta

P P

causa